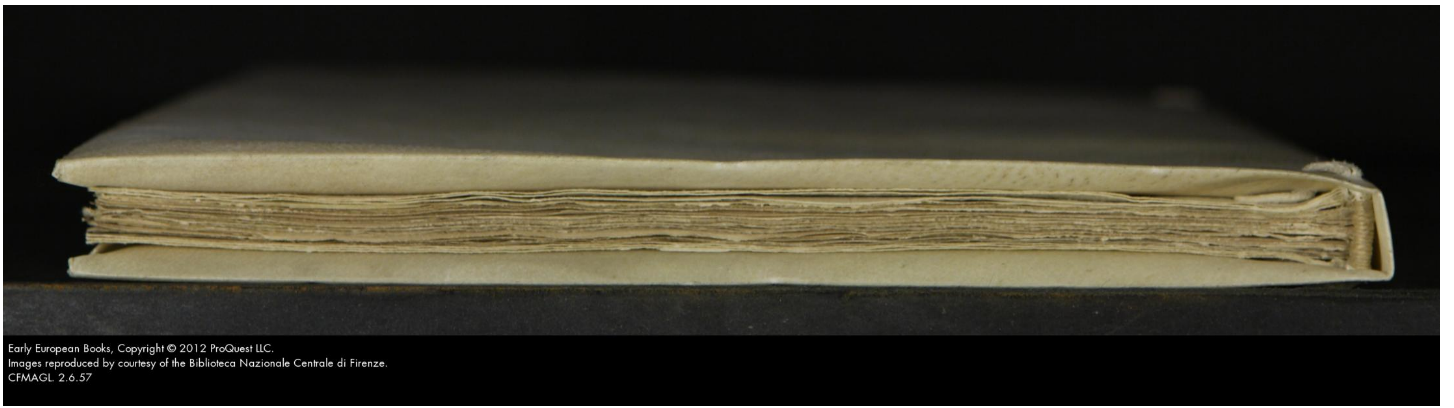
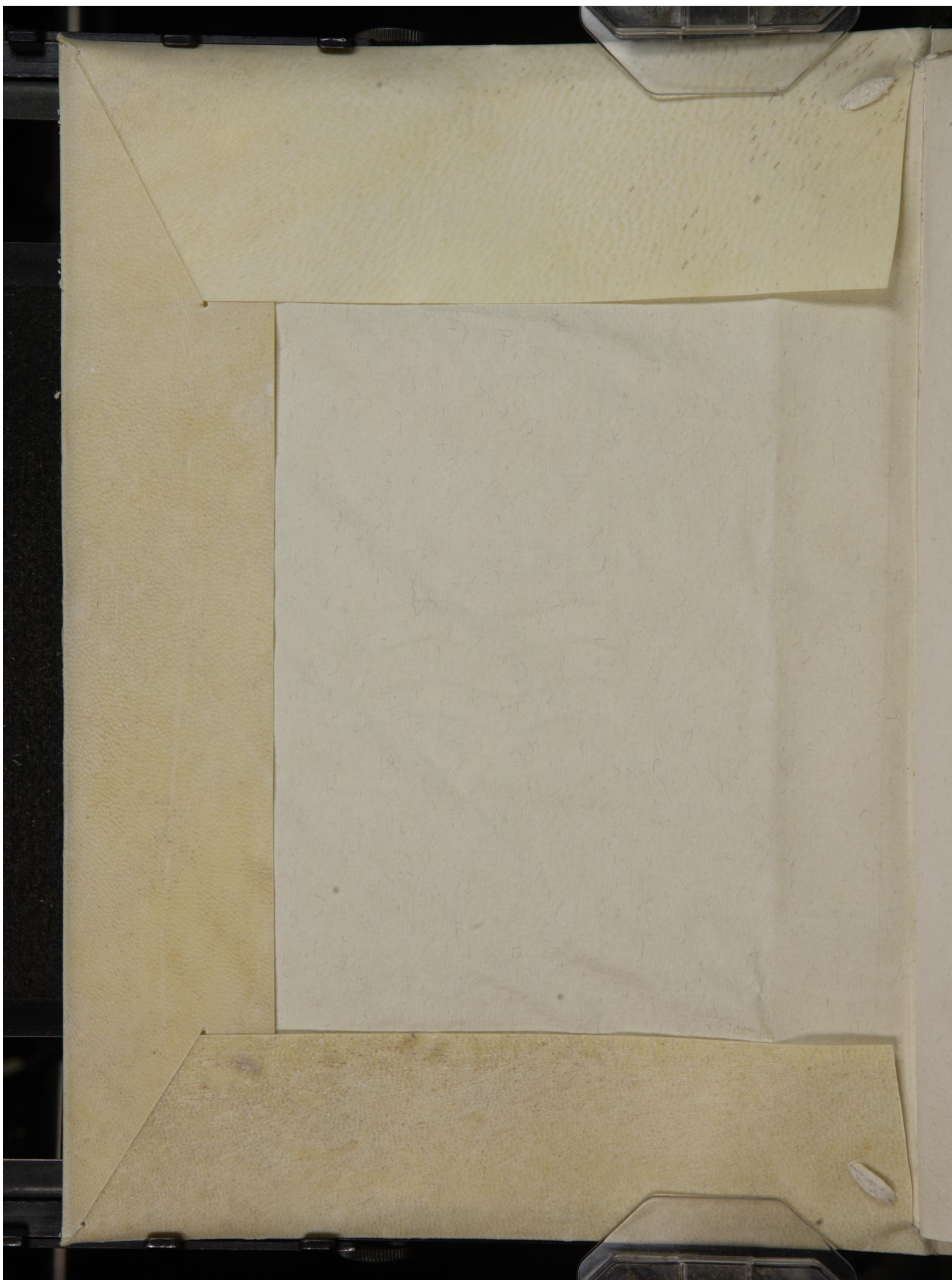

2
6
57

2 . 6 . 57

XXIX A
OBRECH.

VLRICI OBRECHTI
PARÆNESIS.
DE
CONIVNGENDIS PRIVATI ET PVBLICI JVRIS STVDIIS.

duabus Orationibus

comprehenſa,

quarum

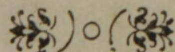
Prior habita eſt d. XVI. April.

Cum Doctor Juris renuntiaretur:

Altera d. XXIII. ejuſd. menſ.

Cum Profeſſionem Inſtitutionum Imperial. & Juris Publici auſpicaretur.

cIↄ Iↄc LXXXII.

ARGENTORATI,
Impenſis JOHANNIS FRIDERICI SPOOR.

I.

DE

VSV JVRIS CIVILIS

IN

DECIDENDIS CONTROVERSIIS PVBLICIS.

11

QUanquam optandum foret, AUDITORES, ut pro opportunitate hujus cerimoniæ, compar temporis spatium, nobis permitteret, favoris pariter Vestri prolixitatem & propositi argumenti amplitudinem dignâ oratione percolere: plurimùm tamen voti hujus solicitudinem vel coërcet, vel sublevat, quod apud eos sermo instituen-

 dus

dus est, quos nec imputare beneficia in alios collata, mentis altitudo; nec præsentis disquisitionis momenta ignorare, eruditionis profunditas patitur. quarum altera, facultatis meæ, altera doctrinæ deliquia, egregie, uti opto speroq́;, supplebit.

Proprio autem lumine perspicuum esse arbitror, publicas dici controversias, quas inter se agitant populi liberi, quiq́; in populis liberis summum imperium obtinent. Publicæ sunt, quia non suscipere illas, nisi

nisi publico auspicio; non persequi, nisi publico consilio; non expedire, nisi publico auctoramento fas est. Publicæ sunt, quia illis suprema, in Republicâ, ipsiusq; adeo Reipublicæ publica potestas originem, publica jura fundamentum, publica salus mensuram formulamq; subministrat. Publicæ sunt, quia non de privatis civium patrimoniis, sed de gentium nationumq; publico dominatu disceptantur. Publicæ sunt, quia non ob id instituuntur, ut appareat uter

has illasve ædes usu aut mancipio teneat: uter in hæc vel illa bona familiamve hæres succedat: ad hunc an ad illum fundi alicujus fructus redundet: Sed ad quem populorum obsequia, provinciarum commoda, terrarum regionumq; proventus deferantur. Publicæ sunt, quia non id spectant, ut subditorum pactionibus fides, sed ut fœderibus & conventionibus Imperantium sanctimonia constet: non ut agrorum fines, sed ut regnorum termini regantur: non ut singu-

ſingulis domi quies, ſed ut foris humani generis pax, tranquillitas, ſecuritas ſtabiliatur. Quin, ſi ultra progrediendum eſt, publicæ ſunt hæ controverſiæ, quia ſe non clauſtris Prætorij tribunalis, non centumviralis haſtæ ambitu, non parietibus Curiarum, non Conſiſtoriorum cancellis circumſcribi ſinunt; Sed ſub totius Orbis judicio, & omnis, quæ unquam futura eſt, poſteritatis cenſura, terras exercitibus, maria claßibus, regiones civitatesq́ terrore pervagantur

gantur, & complent. In his igitur decidendis, ne juri Civili privato uſus auctoritasve tribueretur, ipſe illarum character, tam multis tamq́; illuſtribus nominibus publicus videbatur obſiſtere. Quid enim? Tune illas lites legibus ſubjicies, quarum diſceptatores ſuprema inter homines legum arbitria moderantur? Tune illis cauſſis juris formulam præſcribes, quæ de juribus agitantur, è quibus omnis legislatio civilis authoritatem, omnia humana jura efficaciam

ciam

ciam & robur mutuantur? Cæſarum utique reſcripta, decreta Judicum, Conſulta Senatus, Populorum ſcita, reſponſa Prudentum inter inferiores ſubjectosque dominantur: At cum inter æquales contentio, & inter ſupremos rerum negotiorumq; arbitros bellum exortum eſt; quisq; ſibi Cæſar, quisq; ſibi judex, & in tuendo aſſerendoq; jure ſuo quisque ſibi ſatis Sapiens eſt. Non exiſtimo equidem vel de antiquæ barbariei ruditate, vel de novitiæ adulationis im-

pudentiâ tantum erroris hodie superesse, ut Juri Naturali suus in definiendis Regum ac Principum controversiis locus incertus reddatur. Procedit enim illius auctoritas ab eo Legislatore, qui omnium Legislatorum Legislator, omnium Regum Princeps, omnium jurium moderator, omnis justitiæ fons, omnium contentionum judex, omnium bellorum supremus arbiter est. Ne illi quidem juri, quod tacito gentium consensu, & generali quadam consuetudine vim legis

gis accepit, refragari palam ſolent, qui inter populos moratiores cenſeri volunt. Si quid vero præterea ſingularum civitatium, hujusve aut illius gentis arbitratu conſtitutum, uſui deſtinatum, rationibus ſalutive accommodatum eſt; ejus vinculis ſeſe ac dominatus ſuos ſolutos & liberos eſſe, non injuriâ Rectores Rerumpublicarum exiſtimare videntur. Magnâ potentiæ amplitudine floruit olim Populus Romanus, & imperio ſuo pleraſque Orbis cultioris

partes complexus est. Sed sicut ipse neq; liberarum, neque subactarum gentium leges admittebat, nisi quatenus sibi suæve reipublicæ conducere arbitrabatur: ita legibus suis nec apud illas authoritatem, nec perpetuitatem apud istas potuit tribuere. Effulserant incomparabilis sapientiæ atq; rectitudinis laude Orientis leges, indeq; omnis humani diviniq; juris lumen in Aegyptum, ex Aegypto verò non per Legislatores modò præstantissimos Lacedæmoniorum & Athe-

Athenienſium, ſed & per Philoſophos in Græciam proceſſerat: Romanorum tamen oculos non ultra perſtrinxit, quam ut ſanciendi juris ſpecimen ac formulam inde mutuarentur. Et quidni igitur fas ſit Europæis gentibus, in recipiendis reprobandisve eorum legibus, ſua illis exempla reddere? Etenim pleræque iſtarum, ſi Germanos excipias, Romanas ſecures veneratæ ſunt olim, & hodie apud omnes Romani juris vel reliquiæ vel veſtigia durant. Sed ex quo tam vaſti

Imperij moles procubuit, legislationis quoq́ tot antea populos amplexæ vigor, in uniuscujusque Reipublicæ proprias leges ac Civilia jura resolutus est. quæ non ideo valent, quia omnibus quondam præscripta sunt; sed quia à singulis non sunt penitus rejecta atq́ reprobata. Ut adeo alios ad æquabilem juris usum, & concordis vitæ communitatem vincire non possint, quàm qui unius reipublicæ & communis imperij spiritu continentur. Quid dicemus igitur? An erroneæ per-

perverſæq́ diſciplinæ reos agemus, quotquot Virorum doctiſſimorum, ad tractandas definiendasque publicas Regnorum controverſias, hoc præſertim & ſuperiori ſeculo ſunt admiſſi? Parum certe in eorum Commentariis verſatum ſe oſtenderit, ſi quis præcipuum in illis honorem neget Romanæ Jurisprudentiæ decretis, regulis, authoribus tribui. Quid illi? qui ipſam Jurisprudentiam univerſalem ac publicam in contextæ artis corpus redigere aggreßi ſunt:

num

num ullum paulo illustriorem locum pertractant, in quo non præcipuas partes Romanorum Jurisconsultorum testimoniis assignent? Nisi penitus fallor, aliud illi spectarunt, quàm quod vulgus sentit: cui mos est, ex accumulatione nominum citationumque, pretium & authoritatem operum æstimare. Nimirum, ubi ad discretionem ejus quod justum, quodque injustum est, robur legis, pondus ac momentum genuinæ definitionis requiritur; ibi aliam quàm naturalis

lis atque univerſalis rectitudinis normam fruſtra adhiberi, in confeſſo eſt: ejus vero, adeo expers non eſt jus Romanum; ut nullæ humanarum Legislationum tabulæ, nulla ſapientum monumenta talis diſciplinæ fœcundiora queant nominari. At ubi ad ſingulas factorum ſpecies, quæ non minus in publicis quam in privatis controverſiis, varia circumſtantiarum momenta & diverſiſsimam momentorum inclinationem conformationemque recipiunt, generalia

ſapientiæ decreta accommodanda ſunt; ibi vero ſi non unicum, at præcipuum certe præſidium Romana Jurisprudentia ſuppeditat. Sive magnitudini atque diuturnitati Imperij adſcribendum eſt, quod in tot tamque variorum caſuum deciſionem illuſtrationemque, præclariſſimorum ingeniorum induſtria ſuffecit, ut omnia fere humanorum negotiorum penetralia intimosque receſſus pervaderet: Sive felicitati; quod nullius alterius populi ſcita uberiore

riore copiâ deſcenderunt ad poſteritatem. Specimina meditationi Veſtræ ſubjiciam, Auditores, quibus perſonarum nomina, & uberiorem ſingulorum momentorum interpretationem adijcere facile poterunt, qui rerum propioribus ſeculis geſtarum memoriam tenent. Dotem Regiæ Virgini, certâ pecuniæ determinatione propinqui promiſerant, & in numerationis ſecuritatem oppigneraverant Sponſo ducatum, additâ inſuper lege, ut in vicem uſura-

rum fructus ejus proventusq́ perciperet, possessionisque interim commodo & ducalis tituli honore frueretur. Soluto per mortem improlis mariti conjugio, & defunctis etiam illis, â quibus promissa constitutaque dos fuerat; vidua, oppignerati ducatus possessionem non pro se tantum retinere, sed in cognatorum aliquem transscribere, sibi contendit jus fasque esse. Contradicunt ij, ad quos cum cæteris provinciis hujus quoque ducatus successio lege spectabat.

bat. Alibi pater impuberi filio & principatus successivi quidem, sed extra commercium patrimoniumque positi, hæredi, tutorem ultimis tabulis nominavit, isque defuncto testatore, ad munus sibi adsignatum aspirat. intercedunt propiores agnati; eumque qui successionis ordinem immutare, & de principatu ipsò disponere testamento suo nequiverit, efficere potuisse negant, ut ad alios Principis tutela & provinciarum regimen perveniret, quam ad

quos utriusque pericula pertinent. Est, ubi quæsitam reciproco successionis pacto Regiam hæreditatem, Status sive Proceres Regni, ut ipsi ajunt, electivi, impugnent: Ubi abdicatam sub conditione recipiendæ dotis paternam successionem, dote ad condictum diem non solutâ, Regia Conjux vindicet: Ubi alienatarum provinciarum accessiones: Ubi præstationes contractuum; Ubi pactionum formulæ, instrumentorum auctoritates, conditio-

num

num interpretationes, vario controverſiarum genere agitentur: Poterit ne ſperari, ut, non dicam plene decidat, ſed utcunque ſubortas difficultates expediat, niſi qui horum negotiorum, non vocabula ſaltem (quanquam nec hæc quidem alibi, quam in Jureconſultorum Scholis diſcuntur;) ſed totam indolem, habitum univerſum, omnes reconditiores ſinus, omnes intricatiores anfractus, illis doctoribus ducibusque perſcrutatus fuerit,

qui

qui in hac ſcientiâ, ſingularis & vere practicæ eruditionis gloriâ, ſi non ſoli, tamen regnant. Itaque, ſi commonendi ſint populorum Rectores, ut potentiæ, utilitatis, gloriæ amplitudinem, juſtitiæ atque honeſtati velint poſthabere: Si edocendi, quâ ſinceritate in fœderibus, quâ fide in pactionibus, quâ religione in juramentis, quâ integritate ac ſanctimonia in omni publici actus tractatu debeant verſari: multa undecunque lumina

mina è Theologorum, Philoſophorum, Oratorum, Hiſtoricorum, Poëtarum denique monumentis affulgebunt, quæ Jurisprudentiæ univerſalis principia & ſolidiora fundamenta in abdito latere, minime patientur. Ea vero ad peculiares negotiorum factorumque ſpecies ac momenta dextre applicare, & ad ſerios illuſtresque vitæ publicæ uſus transferre, Romani præcipue Juris ſcientia docet.

II.
DE
CONNEXIONE
JVRIS PRIVATI
ET
PVBLICI.

A. O.

NOnus iſte jam annus volvitur, quòd authoritate inclyti Senatus mihi collatum Hiſtoriæ docendæ munus, ex hac cathedrâ, ſolenni oratione ſum auſpicatus. Multiplices, quæ me tum circumdederant, curas, cùm diſſimulare animi ſive ingenuitas, ſive infirmitas non ſineret, DEO vocationis meæ Authori piis ſuſpiriis commendavi: Illi publice, Vobis au-

audientibus ac faventibus, vota nuncupavi: Illi memorem gratamque in æternum mentem obstrinxi: si me impares imposito oneri humeros subijcientem, Divinæ gratiæ levamine ad explenda injunctæ functionis munia roborasset. Exauditus propitij Numinis benignitate, & per omne, quod in illâ statione transegi vitæ spatium, cœlestis auxilij luculentissime compos; postquam vacuum in Collegio Juridico locum, ingredi suffragiis Amplissimi Ordinis

Academici jussus sum; unde potius novæ Professionis, hujusq; adeo inauguralis alloquij exordia ducam, quam ab instauratione illius exempli, cujus tam efficacem tamque fructuosam pietatem persensi? Quidni enim votorum, quæ me iterum hoc tempore, hoc loco nuncupare admirabilis divinæ Providentiæ dispositio jubet, inde fiduciam repetam, unde illorum, quæ olim nuncupaveram felix complementum processit? Quidni occupationum & curarum nova-

novarum ſolicitudinem, recordatione præteritorum ſucceſſiuum fulciam? & tuorum, ô Benigniſſime DEus! beneficiorum memoriam atq; deprædicationem, cum futuræ proſperitatis fauſtis ominibus & ſecundo augurio conjungam? Tu in ſubeundis & tractandis civilis vitæ officiis, fata mea ſapienter moderatus es; & moderaberis: Tu propoſita conſiliaq; mea rexiſti; & diriges: Tu actionibus meis benedixiſti; & benedices: Tu fortunam meam ornaſti; &

orna-

ornabis : Tu authoritatem consilij publici, qua pridem ad Professorium ordinem evectus sum, contra virium mearum imbecillitatem sustentasti ; Tu itaq; illi, & in hac ad quam me transire jubes, provinciâ, præsidium statues. Tu Reipublicæ usibus studia mea, Tu Patronorum favori conatus meos, tu Juventutis profectibus labores meos conciliasti ; & imposterum ad alios fines usúsq; exerrare non sines : Tu mihi concôrdes Collegas, Tu benevolos Amicos,

cos, Tu gratos Diſcipulos dediſti, & conſervabis!

Neq́ aliâ re, quam iſthoc gratæ piæq́ recordationis ac bonæ ſpei conſortio Veſtri quoque patrocinij conſtantiam mihi pignerare fas fuerit, Prudentiſſimi Reipublicæ atque Academiæ Patres. Requieſcit in Illuſtris Collegij Veſtri auctoritate, quicquid muneri meo vel olim dignitatis tributum eſt, vel deinceps ornamentorum acceſſit: inde præcipuum laboribus meis decus, inde honoribus lumen,

inde

inde doctrinæ præſidium diſpenſatur. Sed cùm mihi Veſtram erga ſtudia mea propenſionem, tot egregiis documentis teſtatam eſſe volueritis, non â Vobis flagitare, ut, quod proprio virtutis comitatisq; Veſtræ impulſu facitis, tam benevolam mentem; ſed â DEO contendere debeo, ut tam benevolos Patronos mihi conſervet!

Et quid porro magnopere ſollicitus ſim, quo potiſſimum pignore, in Veſtro, Ampliſſimi Profeſſores, Ordine, illi

collegio cui nuperrime arctioris consortij vinculo aggregatus sum, animi atq; affectus mei sinceritatem declarem? cujus tam certa testimonia in eo extant, quod relinquo. Percepi è Vestrâ, celeberrimi Philosophi, consuetudine fructus, quoscunq; vel communis Collegij sanctitas polliceri, vel interioris amicitiæ suavitas producere potest: Hujusq; convictus ac concordiæ semper in memoriâ meâ imaginem; semper in animo meo, erga defunctos pariter ac superstites

*tes gratiam conſervabo; diſci-
plinam vero ad commune Vo-
biſcum, Conſultiſſimi Juris
Anteceſſôres, juſtitiæ Sacer-
dotium transferam. ut reipsâ
intelligatis; me non operam
magis meam atque ſtudia,
quam animum, voluntatem,
obſervantiam vobis adjunge-
re deſtinaſſe. Eveniant &
Veſtrûm cuiq́; & omnibus qui
Univerſitatis noſtræ commo-
dis vel ſtrenue operantur, vel
bene cupiunt, quæcunque pu-
blice decôra, privatim ſalu-
taria, ex cujusq́; voto, piis ami-*

cisque cogitationibus concipi possunt ac impetrari.

Uberiori adfamine Vos mihi demerendi estis, Commilitones Nobilissimi, in quorum maxime gratiam iste congressus indictus est. Inprimis vero Vos obnixe obtestatos cupio, ne hac functionis meæ atque studiorum commutatione, quicquam de meo erga vos ardentissimo affectu, immutatum vel deminutum suspicemini. Ut labores mei, Vestris laboribus pro subsidio; ut vigiliæ meæ, vestræ diligentiæ

gentiæ pro incitamento; ut consilia mea Vestris conatibus atque industriæ pro levamine inservirent, consiliorum meorum & hactenus summa ratio fuit, & laborum meorum unica deinceps meta erit: ut, quæ ex tenore cordatioris disciplinæ discitis agitisque vobis privatim salubria, patriæ læta publice atque proficua essent, in eo unicum doctrinæ meæ fructum & habui & habebo semper constitutum. Jamque adeo lætor, ex sermonis hujus necessitudine, occasionem

mihi

mihi eſſe ſubnatam, hunc quem gero animum, certo Vobis pignore devinciendi. Quanquam autem jam in ipſo Senatus Academici decreto ſatis vos momenti authoritatisq; reperturos confidam, ut nec temerè, nec niſi ex commodo Veſtro factum poſſitis exiſtimare, quòd pro Hiſtoriarum & Eloquentiæ *ſtudiis, ad tradendam vobis* Publici & Privati Juris *ſcientiam auctoratus ſum; Si quis tamen extet, qui me vel tædio laboris, vel propoſiti quâdam inconſtan-*

tiâ

tiâ, putet ad aliud diſciplinæ genus transgreſſum eſſe, illi indulgendum non eſt, ut in iſto errore diutius obhæreſcat. Non eſt equidem unius POETAE VENUSINI admirationi expoſitum, quî fiat,

— quod nemo quam ſibi ſortem
Seu ratio dederit, ſeu fors objecerit, illâ
Contentus vivat.

&, ſi quis humanæ indolis levitatem attentiori oculo rimetur; deprehendet, inter ſublimioris etiam conditionis homines, hanc fabulam ludi,

ut, quod ſequitur apud eundem:

Optet ephippia bos piger, optet arare caballus.

Sed meum certè inſtitutum nemo tam ſegnis faſtidij infamiâ notandum cenſebit, niſi qui & earum diſciplinarum quas hactenus docui, & illius quam deinceps traditurus ſum ſcientiæ genium, indolemque penitus ignorat. Nam cùm omnibus ultro pateat, quantum mihi novæ operæ ac laboris cum injuncti muneris dignatione acceſſerit: tum vero diffiteri nemo facile

cile potest, eam hodie Juris-prudentiæ, præsertim publicæ, conditionem esse, ut qui ad illam ab Oratoriæ facultatis atque Historiarum cultu processerit, ei nihil admodum liceat de prioris studij assiduitate remittere. Atq; de Privato Jure jam olim Publium Scævolam *accepimus persæpe fratri dicere solitum, nunquam eum satis illi arti facturum, nisi dicendi copiam assumsisset. Quid autem hodie vel in omni antiquitate intactum, vel in cunctorum añalium memoria*

inelaboratum relinqui posse arbitrabitur, qui sibi meminerit Publici quoq; Juris doctrinam, sive ex necessitudine muneris, sive ob disciplinæ contextum, seriis ac severis præsentium temporum usibus attemperandam. Maxime postquam & privatarum atque vulgarium caussarum disceptatio, cum ipsò fori regno ab Oratoribus ad Jurisconsultos migravit, & in publicarum controversiarum tractatu primas ac interdum omnes Jurisprudentiæ partes assignari obti-

obtinuit. Nihil ſane ad hodiernam Legalis ſcientiæ celebritatem attinet, quod ſuo ævo CICERO ſcribit, juris civilis ſtudium ignavis oratoribus pro refugio, timidis pro diverticulo fuiſſe: ad quod tum demum ſe conferre conſueverint, cum de dicendi facultate adipiſcenda deſperaſſent. Prorſus ut in Græcis artificibus ii aulœdi fierent, qui citharœdi eſſe non poſſent. *Quin, ne tum quidem ex vero iſta inter Juris & Eloquentiæ ſtudium comparatio inſtituta eſt: Et*

quæ per figuram deprimendæ Juris Civilis dignitati atque utilitati magnâ specie impenduntur, caussæ potius tuendæ, quam explicando rerum pretio servire apparet. Quantulam enim scientiæ partem constituebat in Servio Sulpitio *illud artificium, ob cujus exilitatem* Lucio Murænæ *tantopere illum posthabendum TULLIUS contendit? quod nimirum in literis atque interpunctionibus formularum, in syllabarum notarumque aucupatione, in conceptione ac subtilitate*

tate actionum occupabatur. Nonne cogitandum erat, de illo viro ſermonem inſtitui, cujus, præter vulgarem fori Romani atq́ rerum eo pertinentium peritiam, admirabilis quædam & incredibilis, & pene divina erat in legibus interpretandis, æquitate explicandâ, ſcientia? cum quo omnes ex omni ætate, qui in Romanâ civitate intelligentiam juris habuerunt, ſi in unum locum conferrentur, comparandi tamen non eſſent: qui non magis Juris-Conſultus quam

juſti-

justitiæ fuisset; neque consti-tuere litium actiones magis calluisset, quàm controversias tollere. Hujusne scientiam tenuem, hujusne inanem pru-dentiam dicemus nusquam extra forum Romanum, neq; Romæ rebus prolatis quic-quam valuisse? Huncne im-plevisse munus aut nomen Jureconsulti arbitrabimur, postquam dies solennis actio-nis clienti suo denuntiaverit; Oratorem, cautionis; judi-cem sententiæ formulis in-struxerit? Constabat equidem per-

perquàmmultis fictis atque commentitiis rebus, illa judiciarij proceſſus ex tenore vetuſtarum legum inſtruendi formandique notitia. Verùm in eâ ignobilior atque minima, licet neceſſaria Juris Civilis portio repoſita erat. quod utique etiam quâ Privatum erat, longe tamen latius quàm forenſium actionum formulæ patebat. Maxime vero jam inde â primis legiſlationis Romanæ incunabulis, loco atque æſtimio illuſtri Jus Publicum illi acceſſerat. Multa primi

Reges ad ordinandum Regni ſtatum, rerumque ſacrarum atque profanarum adminiſtrationem conſtituerant; atque inter eos Servius ipſam quoquè Regiæ poteſtatis formulam jure deſcripſerat: auctor quippe legum, quibus & Reges obtemperarent. Subinde vero mutato Regiminis habitu, omnis eò Senatus Populique diligentia converſa eſt, ut authoritas Patrum, Civium libertas, Populi ac Plebis jura, dignitas & diſcrimina Ordinum,

majeſtas denique Reipublicæ, præſcriptis accuratiſſime legibus ſanciretur. Ipſæ Duodecim Tabulæ *quàm nobile juris publici monumentum complectebantur? quàm infinita præterea de Judiciis, quàm præclara de magiſtratibus, quàm gravia de ipſa legum ferendarum ratione, de indicendorum habendorumque comitiorum modo, de ſanciendis fœderibus, de ſuſcipiendis finiendisq́ bellis, de omni vectigalium ac proventuum publicorum jure fuerant promulgata? quorum*

omnium profecto sanctiones memoriâ comprehendere, sententiam atque interpretationem intellectu eruere, fontes atque rationes judicio complecti, id demum erat splendidum illud atque magnificum veri Jureconsulti elogium mereri. Crevit cum magnitudine Imperij hujus quoq; scientiæ amplitudo, & quò latius fœderibus vel dominatu potentiam suam porrigebat Populus Romanus, eò etiam augustiores nobilissimæ cognitionis limites efficiebantur: eâ

præ-

præcipue parte quâ in fœderibus, pactionibus, conditionibus Populorum, Regum, exterarum nationum, in universo denique belli ac pacis jure consistebat. Nam quâ Rei Romanæ statum spectabat, exortâ subinde Cæsarum Monarchiâ in perbreve sane compendium contracta, Regiisque fere & Majestatis Legibus coarctata est. Et tum tamen magna gloria erat, Juris Divini *atque Humani, Privati & Publici peritia censeri; quibus veluti solennibus elogiis*

TACITO, Attejus Capito & Coccejus Nerva, *PLINIO Juniori*, Titus Ariſto, *aliis aliј celebrantur. Poſtquam imperiј moles in partes & tot pene regna diſſiliit, quot antea provinciis conſtabat: Jus etiam Publicum in prolixiorem variumque magis habitum conformari neceſſe fuit. Longum eſſet, & à loci hujus atque temporis inſtituto alienum, exponere, per quàm multiplices vices, per quàm inſignes mutationes caſusque in præſentem publi-*

publici ſtatus faciem, diſtractæ compoſitæque ſint provinciæ, quæ vel olim Romani Imperij finibus atque ditione comprehenſæ, vel poſtea ſucceſſione & reliquiis æſtimatæ ſunt: Id tamen in confeſſo eſſe arbitror, totidem hodie Juriſprudentiæ Publicæ partes eſſe, quot diſtinctas Civitates atque Regna orbis terrarum complectitur. Neque inde turbatum iri quenquam confido, quod acceptam â Veteribus illis Jureconſultis, atque ad eam,

eam, quam dixi Romanæ Reipublicæ eminentiam amplitudinemq́ accommodatam Juris Publici deſcriptionem, ſolius Romanæ rei ſtatu *terminare, plerisque hujus argumenti Scriptoribus uſitatum eſt. Quin apud omnes rerum civilium cognitione vel uſu imbutos exiſtimo expeditum eſſe; cùm nulla hodie gens, civilis regiminis adeoque publici ſtatus expers plane degat; ſubſiſtere autem vel regimen vel ſtatus regiminis publicus nequeat, niſi propriis cuique*

civi-

civitati legibus institutis moribus, sit fundatus: proinde non id solum Juris Publici æstimium mereri, quod Romanam aut Germanicam, sed quod ullam cujuscunque populi rem, atque rei statum contingit. Ne barbaras quidem nationes exceptas velim; in quibus licet pleraque privatæ vitæ consuetudo minus culta, publica tamen civilis regiminis formula sæpe minime barbara est. Inprimis tamen illæ leges, quæ cultioris in

H Eu-

Europa orbis imperia continent, nobile istud & ad nostræ disquisitionis institutum præcipue pertinens Jurisprudentiæ Publicæ corpus conficiunt. quod non unius quidem voluminis, communis tamen disciplinæ contextu cohæret: &, licet sanctionibus rationibusque maxime discrepet, unius tamen connectitur vinculo doctrinæ: cujus expositio cum Jureconsultis propria sit, dignitas quoque non debebit ad aliarum artium disciplinas referri. Consistere Jus Publicum

dixit

dixit *ULPIANUS* in ſacris, in ſacerdotibus, in magiſtratibus. *Si quid video, particulas quasdam Juris Publici, ſpeciminis cauſsâ, nominare voluit; non argumentum definitione pleniore complecti. Brevitatem tamen ſectantibus, non inhabile philoſophandi compendium commonſtravit. Itaque ut de ſacris quædam attingam; habent ſane Divina Oracula ſuos interpretes: neque Fidei dogmata aut Religioſi cultus decreta è Jurisprudentiæ ſuæ diſciplinâ,*

principiis, formulâ profiteri vel asserere Jureconsultus volet: Idem tamen non verebitur ut alienæ messi judicetur falcem immittere, si jura Ecclesiarum, si dignitatem Sacerdotiorum, si sacrarum ceremoniarum ritum, quatenus humanis legibus formatus est, describat vel illustret. Amplæ nostrâ isthac tempestate atque præstabilis scientiæ argumentum! si quis per Europam circumferat oculos, perquirat leges, expendat pactiones, jura sanctio-

ctionesq; rimetur, quibus aliquarum Ecclesiarum Libertas, aliquarum servitium præmunitur: quibus alibi Sacerdotium Imperio, alibi Imperium sacerdotio jugum minatur, vel imponit: alibi utrumq; genuinâ inter se & salubri concordiâ conspirant. Hîc æternis præstantissimorum ingeniorum monumentis, Ecclesiæ Gallicanæ Libertates, *alibi* Sacri Romani Imperii Monarchia *vastis & laboriosis voluminibus asserta, cordatioris doctrinæ professione, fastidia longæ & in-*

veteratæ dominationis ulciſci-tur. eſt, ubi cum conſcientia-rum libertate, labefactata gra-vibus atq; diuturnis motibus Reipublicæ tranquillitas, Pa-cis *alicujus* Paſſavienſis, *& ſub-inde* Auguſtanæ, *ac denique* Weſtphalicæ *tabulis conſtitui-tur, vindicatur, exponitur. Huc accedant im̃enſa Publi-corum Actorum volumina, ut ex innumeris contentionum memoriis, ex infinitis Curia-rum ac Tribunalium decretis pateſcat, per quam intricatos caſus, per quam diverſas viciſ-*

ſitu-

ſitudines, per quam periculoſos eventus, per quam dubia fata, ad eum, in quo nunc eſt, ſtatum, religionis in Europâ diſpoſitio ſit deducta. Latius magiſtratuum denominatio porrigitur, & ad Jureconſulti curam propius pertinet. Neq; abſonè judicarunt Interpretes, qui ſub iſthoc vocabulo cenſuerunt ULPIANUM *omnia Reipublicæ pace belloque adminiſtrandæ munia complecti decreviſſe. Jure igitur Publico docebitur, quibus per Europæas provincias*

Legi-

Legibus ſuprema imperantium majeſtas circumſcribatur: quibus libertas populorum juribus Privilegiisq́ muniatur: quo more quâve conſuetudine iſthîc regnantium ſucceſſio, alibi electio ſtabiliatur: quibus limitibus provinciarum fines diſterminentur, quibus titulis officiorum dignitates ſecernantur, quibus momentis principatuum controverſiæ definiantur. Non abnuerim equidem, ampliſſimâ exemplorum copiâ Annales cujusque gentis, converſas

Rerum-

Rerumpublicarum formas, extinctas pridem vel recens subortas familias, Principes naturali succedendi ordine vel libero eligentium arbitrio mutatos, bella vindicando vel recuperando Regno sumpta exhibere: & si Pragmaticæ Historiæ laudem assequuntur, additis quoque factorum rationibus, consiliorumque causis, per omnia publici actus momenta & specimina eruditum lectorem instruere. Sed & Civilis Prudentia quomodo ad paratum ele-

gantioris eruditionis ex abditis circumſtantiarum negotiorumque penetralibus erui & ad ad ſalutis utilitatisque publicæ vigorem ſive conſervandum ſive inſtaurandum adhiberi debeant, viam rationemque commonſtrabit. Tota interim juris diſceptatio legitimæ Scientiæ propria manet. niſi quod ad illos interdum transfertur, qui Jureconſultorum ſi non munus aut nomen, ſapientiam tamen atque diſciplinam profitentur. Atq; hîc iterum mihi quiſpiam

Euro-

Europæa regna cogitatione percenſeat. Oſtentabit in extremo occidentis ſolis limite avulſam Hiſpanicis Dominatibus Luſitaniam, recentior hujus ſeculi Hiſtoria; quemadmodum vero iisdem adjuncta olim fuerit, ævi ſuperioris monumenta, CONESTAGGII præſertim atq; THUANI vigiliis immortalibus concinnata, docebunt. Diſcetur è Regnatricis Prudentiæ dictatis, multa & cum connecteretur Hiſpaniæ, & priusquam avelleretur, cir-

cumſpectius, multa pruden-tius, multa fortius geri at-que adminiſtrari potuiſſe, quam geſta ſunt & admi-niſtrata: Sed cum judican-dum erit, utrum meliori ju-re olim Philippus Caſtella-nis id Regnum pepererit, an Joannes nuper recuperave-rit Bragantinis? ab illis Do-ctoribus judicandi præſidia repetenda erunt, in quorum Scholis ſucceſſionum agna-tionumque jura, prærogati-væ graduum, diſcrimina ſe-xuum, ſanguinis & repræ-

ſen-

ſentationis uſus & efficacia traduntur. Ab alio latere Belgicarum Provinciarum alias in libertatem vindicatas, alias Francico Regno additas, reliquas ſub Hiſpanico imperio nutantes aſpicies : quove potiſſimum modo Burgundicæ Auſtriacæque Domui quæſitum in iis ac poſtea labefactatum regimen fuerit, HARAEO aliquo, HEUTERO, STRADA, METERANO, GROTIO indicibus percipies. quæque propioribus

bus annis gesta sunt, haud ita difficili negotio è recentiori rerum adjicies memoriâ. Sed quàmmulta & cum acquirerentur, & cum amitterentur disputata sunt, quæ nec expedire nisi Jurisprudentiæ ope nec intelligere ullatenus pronum est. Vel sola de quibus novissime disceptatum est, devolutionum, renuntiationum, dotium jura explicare utique frustra conabitur, nisi qui cum jure privato ac communi, publicas & fundamentales illarum regionum leges noverit

com-

comparare. Luxemburgensis inter eas provincias Ducatus, quâ primum viâ à propriis Principibus ad Burgundos, atque ab his deinceps ad Austriacos Hispanosque migraverit; proclive equidem erit, BERTELII, VIGNIERII, BROWERI aliorumque diligentiâ literis consignatum cognoscere. Sed cùm totam rei uti gesta est seriem percensebis, cum dotales Antonij Brabantiæ Ducis cum Elisabethâ Gorlitiâ tabulas, atque in his oppigneratum à

Wen.

Wenceslao & Jodoco Luxemburgensibus Principibus in promissæ dotis securitatem, Ducatum, cernes; cùm ad Guilelmi Saxoniæ Ducis atque Casimiri Poloniæ regis successorum in Ducatu Luxemburgico legitimorum prætensiones pervenies; cum cessionem & jura ab Elisabetha in Philippum Burgundum, à Guilelmo in Carolum Francorum Regem collata deprehendes, cum prolixas subtilesque de eâ re CHIFLETII & BLONDELLI concertatio-

tationes inspicies: nonne cæcutire passim & obhærescere necesse erit, nisi universum de dotibus, de oppignerationibus, de cessionibus, de alienationibus, de pactis denique ac conventis, locum non ut inter privatos modo instruitur, sed ut inter Principes Regesque viget, conjunctis Publici ac Privati Juris luminibus percolueris. Qui Germanicæ Historiæ usu atque notitiâ pollent, il-

lis conceſſerim minime fore arduum, vel enumerare tempora, vel temporum momenta comparare, quibus Imperatorum poteſtas adſtringi, Ordinum libertas laxari, utrorumque jura communis imperij nexu adductiore vel ſolutiore contineri, præſentis denique ſtatus vel duci lineamenta cœperint, vel plena conformatio acciderit. Iidem recenſere ac deſcribere provincias, referre familia-

rum

rum ſucceſſiones, membrorum atque univerſi corporis utilitates librare, pacis belli que negotia expendere domeſticis præſidiis poterunt. Sed innumera illis in Legum fundamentalium diſpoſitione, in uſu judiciorum, in tractatu cauſarum, in omni actuum publicorum varietate occurrent, quibus nullum aliunde quàm à Privati Publicique Juris conſortio lumen vel ſperari vel affulge-

re poteſt. Quæ omnia non eo certe animo à me relata ſunt, aut accipi à Vobis debent, Commilitones, ut, Jurisprudentiæ, cui operam navatis vel navaturi eſtis, amplitudine ſublimitateve, ab ejusdem tractatione deterreamini: Sed ut nobilitate ejus fructuque perſpecto, genuinam inde ſerij ſolidique profectus regulam, ad uſum atque incrementum decori publici transferatis. Quid ni

enim reputetis vobiscum, quando elementa Legitimæ Scientiæ perdiscitis, Vos ædificij longe augustissimi fundamenta jacere: quod cum strenuo labore aliquando perfeceritis, non ad vilium liticularum dijudicationem, sed ad causarum ex omnis ævi, omnium gentium memoriis gravissimarum maximarumque arbitria vos evehet. Postquam enim à principibus Civilis Sapientiæ, non ad dispo-

sitionem tantum atque ordinem commodiorem, sed plane inter fundamenta solidioris doctrinæ prodita est regula, eosdem publicarum inter Reges disceptationum fontes esse, quibus ex tenore Romanæ Legislationis privatorum controversiæ in judicium deducuntur; nemini obscurum esse potest, cùm personarum discrimina statusque, rerum atque acquisitionum varia jura, pactionum

&

& contractuum formulæ addiſcuntur, non ſingularis ſaltem & privatæ, ſed Univerſalis quoque & Publicæ Jurisprudentiæ præſidia præſtrui. Quæ magnâ & irrefragabili ratione ad Romani juris principia partesque revocanda eſſe prudentes decreverunt. Eo enim potiſſimum jure, *ut ait* TULLIUS, de omnibus fere rebus actionum petitionumque formulæ conſtitutæ ſunt; ne

ne quis aut in genere injuriæ aut in ratione perſecutionis errare poſſet. Expreſſæ ſunt enim ex uniuscujusque damno, dolore, incommodo, calamitate, injuria. *atque ad eas tanto juſtitiæ æquitatisque cultu privata lis accommodata eſt, ut ſimul in publicis diſceptationibus pronum apertumque ad ſinceri judicij ſententiæq; rectitudinem iter oſtendant. Quare in illis percolendis ſummum Vos adhibe-*

re

re ſtudium atque ſedulitatem par eſt, ſi in hiſce aliquando cum laude ac operæ Veſtræ pretio verſari deſideratis. Ego me Vobis tam proficui laboris ſive ſocium ſive ducem eâ lege fore profiteor, ut Vos impoſterum potius exemplo; quàm nunc hortatu, aut ſermone ſim incitaturus. DEUS hoc noſtrarum occupationum exordium ita Sibi, Regi, Patriæ gratum & acceptum, Vobis

mihique faustum esse velit; ut per successus publice privatimque prosperos ac salutares, in felicem quandoque desinat exitum, & ad venturas etiam ætates copiosis fructibus redundet.

FINIS.

